

Kitab Daniel - Nomer Tujuh Puluh Dalapan

Muka Opat Kajahatan: Parél Sajarah Pemberontakan dina Adventisme Laodisia

Jeff Pippenger

2024-02-11

Sajarah bangsa Amor dipaké pikeun ngagambarkeun waktu nalika murka Allah dilaksanakeun ngalawan Adventisme Laodikea. Sadérék White nétélakeun yén waktos Allah pikeun ngalaksanakeun hukuman-Na dina poé-poé panungtungan téh sarua, nyaéta nalika saratus opat puluh opat rébu diségel, sakumaha waktu Allah nimpakeun murka-Na ka bangsa Amor. Anjeunna nyarios, “Sanajan” bangsa Amor “kasohor ku lantaran panyembahan brahala jeung kabobrokanana, maranéhna can ngeusian pinuh cawan kajahatanna... Nu Nyipta anu welas asih kersa nanggung kajahatanna nepi ka turunan kaopat. Saterusna, lamun teu katénjo aya parobahan ka arah anu leuwih hadé, pangadilan-Na baris tumiba ka maranéhna. Kalawan katepatan anu teu weléh salah, Nu Teu Aya Watesna masih nyimpen itungan ka sadaya bangsa. Salila rahmat-Na dipasrahkeun dibarengan ku panggero pikeun tobat, itungan ieu bakal tetep kabuka; tapi lamun angka-angkana ngahontal jumlah nu tangtu anu geus ditangtukeun ku Allah, palayanan murka-Na mimiti. Itungan éta ditutup. Kasabaran Ilahi eureun.”

Nyi White écés ngahubungkeun palayanan amarah Allah ngalawan Adventisme Laodikea salila gambaran Yéheskiel ngeunaan pamasangan segel ka saratus opat puluh opat rébu, minangka dimimitian nalika cangkir kajahatan maranéhna geus pinuh, sarta cangkir éta ngahontal kapinuhanana dina turunan kaopat. Sakabéh émbaran ieu ditepikeun dina kontéks titingalian anu dimimitian dina pasal dalapan, anu ngagambarkeun opat kakalecakan anu beuki nambahan.

Geus saur-Na kaula ka abdi, “Eh anak manusa, angkat ayeuna panon maneh ka arah kalér.” Tuluy ku abdi diangkat panon ka arah kalér, jeung, lah, di beulah kalér, di lawang gerbang altar, aya éta arca timburu dina panto asup. Saur-Na deui ka abdi, “Eh anak manusa, naha maneh ningali naon anu maranéhna lakukeun? nyaéta kakejeman-kakejeman anu kacida gedéna, anu dipigawé ku kulawarga Israil di dieu, nepi ka Kami kudu ngajauhan diri ti tempat suci Kami? tapi malik deui sakali deui, jeung maneh bakal ningali kakejeman-kakejeman anu leuwih gedé.” Tuluy Anjeunna mawa abdi ka lawang buruan; sarta waktu ku abdi ditempo, lah, aya hiji liang dina témbok. Geus kitu saur-Na ka abdi, “Eh anak manusa, korek ayeuna éta témbok”; sarta sanggeus ku abdi dikorek éta témbok, lah, aya hiji panto. Saur-Na ka abdi, “Asup, sarta tingali kakejeman-kakejeman jahat anu maranéhna lakukeun di dieu.” Ku kituna abdi asup sarta ningali; jeung, lah, rupa-rupa sasatoan ngarayap, jeung sato-sato anu pikageuleuheun, jeung sagala brahala kulawarga Israil, kagambar dina témbok sakurilingna. Jeung di hareupeun eta nangtung tujuh puluh urang kokolot ti kulawarga Israil, sarta di tengah-tengah maranéhna nangtung Yaazanya bin Syafan, unggal jelema nyekel padupaan dina leungeunna; sarta haseup menyan anu kandel naék ka luhur. Geus kitu saur-Na ka abdi, “Eh anak manusa, naha maneh geus ningali naon anu dipigawé ku para kokolot ti kulawarga Israil dina poék, unggal jelema di kamar patung-patungna? sabab maranéhna nyarita, ‘PANGERAN

henteu ningali ka urang; PANGERAN geus ninggalkeun bumi.” Saur-Na deui ka abdi, “Malik deui sakali deui, jeung manch bakal ningali kakejeman-kakejeman anu leuwih gedé anu dipigawé ku maranéhna.” Tuluy Anjeunna mawa abdi ka lawang gerbang Bait PANGERAN anu nyanghareup ka kalér; jeung, lah, di dinya aya awewe-awewe keur ceurik pikeun Tammuz.

Tuluy anjeunna ngandika ka kuring, “Naha engkau geus ningali ieu, eh anak manusa? Balik deui sakali deui, sarta engkau bakal ningali kalakuan-kalakuan geuleuh anu leuwih gede ti ieu.” Tuluy anjeunna mawa kuring ka palataran jero Bait PANGERAN, sarta, tempo, di lawang Bait PANGERAN, di antara serambi jeung altar, aya kira-kira dua puluh lima urang lalaki, tonggongna nyanghareup ka Bait PANGERAN, jeung beungeutna nyanghareup ka wetan; maranéhna sujud nyembah panonpoé ka arah wetan. Tuluy anjeunna ngandika ka kuring, “Naha engkau geus ningali ieu, eh anak manusa? Naha ieu perkara enteng pikeun kulawarga Yuda, nepi ka maranéhna ngalakonan kalakuan-kalakuan geuleuh anu maranéhna lakukeun di dieu? Sabab maranéhna geus ngeusian ieu tanah ku kajahatan, sarta maranéhna geus balik deui pikeun ngageremkeun amarah Kami; jeung, tempo, maranéhna ngadeukeutkeun dahan ka irungna. Ku sabab éta Kami ogé bakal meta dina amarah anu ngagedur; panon Kami moal ngaheéat, Kami ogé moal nembongkeun karunya; sanajan maranéhna ngajerit tarik dina ceuli Kami, tapi Kami moal ngadangu maranéhna.” Yehezkiel 8:5–18.

Sanggeus Ezekiel dipintonkeun kajijian anu kahiji, nyaéta ngadegkeun gambar timburu di lawang gapura altar, anjeunna dibéjaan yén anjeunna bakal dipintonkeun kajijian-kajijian anu leuwih gede deui batan gambar timburu éta. Kajijian anu kadua digambarkeun ku kamar-kamar rusiah, tempat para pamingpin, anu dilambangkeun minangka para kokolot baheula, keur ngahaturkeun doa, anu dilambangkeun ku menyan, sarta ngucapkeun yén Gusti parantos ninggalkeun bumi jeung henteu ningali ka maranéhna. Tapi Ezekiel dibéjaan yén anjeunna bakal ningali kajijian-kajijian anu leuwih gede deui batan ieu.

Kajahatan anu katilu dilambangkeun ku “awéwé-awéwé nu keur ngarérét pikeun Tammuz,” tapi masih aya kajahatan anu leuwih gede tibatan éta, sabab kajahatan anu kaopat nandakeun hiji kapamingpinan anu diwangun ku dua puluh lima lalaki nu nyembah panonpoé bari tonggongna ngalieuk ka Bait Allah.

Dina kakarut kaopat, aya pangucapan kieu yén “lalaki-lalaki kolot,” “geus ngeusi ieu nagri ku kakerasan, sarta maranéhna geus balik deui pikeun ngahudangkeun amarah Kami; jeung, tingali, maranéhna nunda dahan kana irungna.” “Poé pangamuk” téh nyaéta poé nalika palayanan murka Allah mimiti lumangsung, sakumaha kajadian ka Israél baheula waktu maranéhna nampik amanat Yosua jeung Kaleb ngeunaan Tanah Jangji. Panolakan kana amanat panyegelan nandaan waktu nalika cangkir kajahatan geus pinuh pikeun Yerusalem. Yosua jeung Kaleb ngagambarkeun rombongan leutik, nyaéta saeutik jalma satia anu keur ngahuleng jeung ngareretep lantaran kakarut-kakarut di jero garéja jeung di ieu nagri.

Tuluy Musa jeung Harun sujud nyanghareup ka taneuh di payuneun sakumna jamaah pasamuhan urang Israil. Ari Yosua bin Nun jeung Kaleb bin Yefuneh, anu kaasup di antara maranéhna nu nalungtik eta tanah, nyarek pakeanana. Jeung maranéhna nyarita ka sakumna

jamaah urang Israil, pokna, “Tanah anu ku kami geus diliwatan pikeun ditiénan teh tanah anu kacida hadena. Lamun PANGERAN ridho ka urang, tangtu Mantenna bakal mawa urang asup ka ieu tanah, sarta maparin eta ka urang; hiji tanah anu ngalir ku susu jeung madu. Ngan ulah maraneh barontak ka PANGERAN, jeung ulah sieun ku bangsa eta tanah; sabab maranéhna teh roti pikeun urang: panyalindung maranéhna geus nyingkah ti maranéhna, jeung PANGERAN nyarengan urang: ulah sieun ka maranéhna.” Tapi sakumna jamaah marentahkeun supaya maranéhna dibaledogan ku batu. Tuluy kamulyaan PANGERAN nembongan di Kemah Pasamoan di payuneun sakumna urang Israil. Jeung PANGERAN ngandika ka Musa, “Nepi ka iraha ieu bangsa rek ngangsonan amarah Kami? Jeung nepi ka iraha maranéhna moal percaya ka Kami, sanajan sakabeh tanda anu geus ku Kami dipintonkeun di antara maranéhna? Kami bakal neunggeul maranéhna ku panyakit sampar, sarta miceun maranéhna tina warisanana, jeung ti maneh Kami rek ngajadikeun hiji bangsa anu leuwih gede jeung leuwih kuat tibatan maranéhna.” Bilangan 14:5–12.

“Panghihudang” anu ditimbulkeun ku para barontak dina Bilangan, kitu deui dina Yehezkiel, dumasar kana panolakan pihak anu barontak pikeun ngakuan “tanda-tanda” anu geus dipintonkeun. “Tanda-tanda” anu ditolak dina jaman Musa, nya éta “tanda-tanda” anu ngalambangkeun pintonan kakawasaan Allah dina sajarah kaum Millerit. Israil baheula ngahudangkeun murka Allah ku cara nolak “tanda-tanda” tina pintonan kakawasaan-Na dina sajarah pondasi maranéhna. Dina mangsa pemeteraian saratus opat puluh opat rébu, Israil modéren ogé nolak (malingpuh tonggongna ka) sajarah pondasi éta pisan, anu sakuduna jadi “tanda” anu ngamungkinkeun maranéhna pikeun “ngawanoh” pangulangan sajarah Seruan Tengah Peuting anu diulang deui dina poé-poé panungtungan.

Gusti ngantep para pangbarontak ningali pangulangan tina panyingkab kakawasaan Allah, sabab éta pangulangan tina panyingkab kakawasaan Allah téh lain ngan saukur hujan panungtung, tapi ogé bebeneran anu saéstuna bakal nyalametkeun maranéhna lamun maranéhna kaasup kana golongan jalma-jalma anu nyaah ka bebeneran.

Pangidéntifikasian opat kagoréngan dina Ezekiel dalapan minangka lambang tina opat generasi Adventisme Laodikea téh mangrupa bagian tina pesen anu dibuka segelna ku Singa ti kaom Yuda dina poé-poé panungtungan. Generasi kahiji dimimitian dina pambrontakan taun 1863, sarta dua puluh lima taun ti harita, dina 1888, datang pambrontakan anu nandaan mimiti generasi kadua ku lambang kamar-kamar rusiah. Tilu puluh hiji taun ti harita deui, dina 1919, medalna buku karya W. W. Prescott anu judulna, *The Doctrine of Christ*, nandaan mimiti generasi katilu, anu ku Ezekiel geus digambarkeun minangka awéwé-awéwé anu ceurik pikeun Tammuz. Tilu puluh dalapan taun sanggeus éta, dina 1957, ku medalna buku, *Questions on Doctrine*, datanglah generasi kaopat anu ngaidéntifikasi waktos nalika para pangberontak bakal malik ngalawan pesen panyegelan anu naék ti wétan, sarta nyembah panonpoé.

Urang baris ngawitan mertimbangkeun generasi kadua tina pambalikan Laodikea Adventisme anu sumping ka Konperénsi Umum Minneapolis dina taun 1888. Penting pikeun diinget yén sakabéh opat kakakeueum tina Yehezkiel lumangsung di Yerusalem; sanajan éta ngagambarkeun sajarah pambalikan anu progresif, éta salawasna nuju ka pambalikan anu lumangsung di jero kota anu

ngagambarkeun Laodikea Adventisme dina poé-poé panungtung.

“Salaku salah sahiji tanda karuksakan Yerusalem, Kristus parantos ngandika, ‘Loba nabi palsu bakal mucunghul, sarta bakal nyasabkeun loba jelema.’ Nabi-nabi palsu mémang mucunghul, nyasabkeun rahayat, sarta mingpin jalma réa ka gurun keusik. Ahli sihir jeung tukang tenung, anu ngakukeun boga kakawasaan mujijat, narik rahayat nuturkeun maranéhna ka tempat-tempat nyorangan di pagunungan. Tapi ieu nubuat ogé diucapkeun pikeun poé-poé panungtungan. Ieu tanda dipasihkeun minangka tanda Kadatangan Kadua. Malah ayeuna kénéh kristus-kristus palsu jeung nabi-nabi palsu keur némbongkeun tanda-tanda jeung kaajaiban-kaajaiban pikeun ngagoda murid-murid-Na. Naha urang henteu ngadéngé seruan, ‘Tingali, Anjeunna aya di gurun keusik’? Naha lain rébuan jalma geus indit ka gurun keusik, miharep manggihan Kristus? Jeung tina rébuan pasamoan anu di dinya jalma-jalma ngaku ngayakeun paguyuban jeung roh-roh jalma paéh, naha ayeuna henteu kadéngé panggero, ‘Tingali, Anjeunna aya di kamar-kamar rusiah’? Ieu téh pas pisan kana pangakuan anu diajukeun ku spiritisme. Tapi naon saur Kristus? ‘Ulah percaya. Sabab sakumaha kilat kaluar ti wetan, sarta mancarkeun cahyana nepi ka kulon; kitu deui bakal jadi datangna Putra manusa.’”
The Desire of Ages, 631.

Kamar-kamar rusiah téh lambang spiritualisme, sarta kakéjéan anu kadua dina pasal dalapan kitab Yehezkiel lumangsung di jero Bait Allah, tempat gambar-gambar duniawi geus sacara rusiah digantélkeun dina témbok-témbokna.

Ku sabab kitu sim kuring asup sarta ningali; jeung tempo, sagala rupa sato ngarayap, jeung sato-sato hina nu matak jijik, jeung sakabéh brahala kulawarga Israil, kagambar dina témbok sabudeureunana. Jeung di hareupeun éta aya tujuh puluh lalaki ti para kokolot kulawarga Israil, sarta di tengah-tengah maranéhna nangtung Yaazanya bin Syafan, bari unggal lalaki nyekel padupan dina leungeunna; jeung haseup menyan anu kandel naék ka luhur. Tuluy Mantenna nimbalan ka sim kuring, “Anaking manusa, naha manéh geus ningali naon anu dipigawé ku para kokolot kulawarga Israil dina poék, unggal lalaki di kamar gambarna? Sabab maranéhna ngomong, ‘PANGERAN henteu ningali ka urang; PANGERAN geus ninggalkeun bumi.’”
Yehezkiel 8:10–12.

Yéheskiél ningali “berhala-berhala ti kulawarga Israél, digambarkeun dina témbok-témbok” tempat suci éta, tapi anjeunna écés dibéjakeun yén pangbarontakan ieu ogé keur lumangsung di jero “kamar-kamar gambaran” masing-masing para kokolot. Pangbarontakan di jero Bait Allah anu harfiah nandakeun pangbarontakan di jero bait manusa.

Dina nyucikeun Bait Allah tina para nu meuli jeung nu ngajual ti dunya, Yesus ngumumkeun misi-Na pikeun nyucikeun hate tina najisna dosa,—tina kahayang-kahayang duniawi, hawa nafsu nu mentingkeun diri sorangan, kabiasaan-kabiasaan jahat, anu ngarusak jiwa. Malachi 3:1–3 dikutip. The Desire of Ages, 161.

Kakabon kadua ngagambarkeun hiji pintonan kajahatan, boh di jero garéja, boh dina pikiran para kokolot anu kuduna jadi pangreksa garéja. Kajahatan anu dinyatakeun di dinya téh nya éta kajahatan spiritualisme. Dina jaman Nuh, nalika sakabéh pikiran tina hate manusa téh jahat, jalma-jalma saméméh caah geus ngeusian pinuh cangkir kajahatanna.

Jeung Allah nénjo yén kajahatan manusa kacida gedéna di bumi, sarta yén unggal rekaan tina pikiran haténa téh ngan ukur jahat salalawasna. Kajadian 6:5.

Generasi kadua nangtukeun iraha spiritisme asup ka duanana para pamingpin Yerusalem, kitu deui kana struktur korporat Adventisme Laodikea. Naon anu dipigawé ku “para kolot ti kulawarga Israil” “dina poék,” “di jero” “kamar-kamar” “gambaran”-na, nandakeun yén “sagala rekaan tina pikiran” hate maranéhna “teu aya lian iwal ti jahat wungkul.” Sister White écés nétélakeun yén karuksakan Yerusalem ngalambangkeun ahir dunya, sarta kasaksian ngeunaan caah dina jaman Nuh ogé ngalambangkeun ahir dunya. Dina poé-poé panungtungan, jalma-jalma anu nampik disucikeun ku kayaktian bakal kakeueum ku spiritisme, sakumaha dilambangkeun ku kajijian anu kadua dina Yehezkiel pasal dalapan.

Kajahatan kadua dina kitab Yehezkiel ngagambarkeun pemberontakan anu sumping dina taun 1888, sarta jadi lambang generasi kadua; nanging leuwih ti éta, taun 1888, jeung sagala hal anu dilambangkeunana atawa anu diwakilan ku éta, diulang deui dina 11 Séptémber 2001. Sadérék White sacara écés netelakeun yén dina taun 1888, malaikat anu gagah tina Wahyu dalapan welas turun; ku kituna éta sajarah ngagambarkeun mangsa nalika gedong-gedong jangkung di Kota New York kedah dijungkirkeun ku hiji keuna ti Allah, sarta Wahyu dalapan welas, ayat hiji nepi ka tilu, kedah dikabulkeun.

“Teu daék ngantunkeun pamadegan-pamadegan anu geus dipikanyaho ti heula, sarta narima ieu bebeneran, jadi dasar tina sabagéan gedé panolakan anu kaciri di Minneapolis ngalawan amanat PANGERAN ngaliwatan Dulur-dulur Waggoner jeung Jones. Ku ngahudangkeun panolakan éta, Iblis hasil ngahalangan ti umat urang, dina ukuran anu gedé, kakawasaan husus Roh Suci anu ku Allah dipikahayang pisan rék dipaparinkeun ka maranéhna. Musuh nyegah maranéhna tina meunangkeun daya guna éta anu saenyana bisa jadi kagungan maranéhna dina mawa bebeneran ka sakuliah dunya, sakumaha para rasul ngawartakeunana sanggeus poé Pentekosta. Cahaya anu baris nyaangan sakuliah bumi ku kamulyaanana geus dilawan, sarta ku kalakuan dulur-dulur urang sorangan geus dina ukuran anu gedé dijauhkeun ti dunya.” Selected Messages, buku 1, 235.

Sajarah taun 1888 nyadiakeun conto panolakan kana pesen hujan panungtungan anu sumping dina 11 Séptémber 2001. Taun 1888 mangrupikeun lambang generasi kadua Adventisme Laodisea, anu diwakilan ku kajijian kadua dina Yehezkiel, sarta sajarah éta nandakeun hiji pemberontakan anu ditandaan ku tujuh puluh kokolot dina Yehezkiel. Pemberontakan maranéhna ngawakilan spiritualisme, sarta sajarah jeung cangkir waktu pangujian anu keur kaeusi dina mangsa Nuh. Panolakan kana pesen éta ngagambarkeun panolakan ku kapamingpinan kana pesen hujan panungtungan, anu dimaksudkeun pikeun nandaan datangna Musibat katilu tina Islam.

“Hujan panungtung bakal turun ka umat Allah. Hiji malaikat anu kawasa bakal turun ti sawarga, sarta sakuliah bumi bakal dicaangan ku kamulyaan-Na.” Review and Herald, 21 April 1891.

Kapamingpinan anu dina taun 1888 nampik éta pesen, janten pralambang kana panampikan kana pesen Islam dina 11 Séptémber 2001, tapi Allah ngamaksudkeun pikeun ngaluarkeun hiji pintonan

kakawasaan anu bakal disaksian ku para pamimpin éta minangka bagian tina pangadilan-Na ka maranéhna. Pintonan kakawasaan hujan panungtungan lumangsung dina ahir mangsa panyegelan. Eta dimimitian dina 11 Séptémber 2001, tapi ngahontal puncakna dina ahir tilu satengah poé dina Wahyu sabelas, nalika “lini gedé” datang.

Talatah taun 1888 éta nya éta talatah Laodikea, panggero pamungkas pikeun hiji umat anu kungsi dipilih baheula, anu dina mangsa harita keur dina prosés dipaliwat.

“Pesén anu dipaparinkeun ka urang ku A. T. Jones jeung E. J. Waggoner téh nya eta pesén Allah ka jamaah Laodikea, sarta cilaka pikeun saha bae anu ngaku percaya kana kayaktian tapi can mantulkeun ka batur sinar-sinar anu dipaparinkeun ku Allah.” *The 1888 Materials*, 1053.

Pesén taun 1888 téh ngawakilan pesén anu nandakeun yén nalika gedong-gedong jangkung Kota New York diruntuhkeun dina 11 Séptémber 2001, kasaksian anu lugas ka gereja Laodikia kudu ditepikeun, sarta kasaksian anu lugas éta nyaéta pesén Islam tina Cilaka katilu, anu, nalika dihembuskeun ka hiji bangsa anu geus murta, miboga kakawasaan pikeun ngahudangkeun maranéhna kana kahirupan minangka hiji tentara anu gagah perkasa.

“Kasaksian anu lempeng kudu ditepikeun ka gereja-gereja jeung lembaga-lembaga urang, pikeun ngahudangkeun jalma-jalma anu keur sare.”

“Lamun firman Gusti dipercaya sarta diturut, kamajuan anu ajeg bakal kahontal. Hayu urang ayeuna ningali kacida gedéna kabutuhan urang. Gusti moal tiasa ngagunakeun urang nepi ka Anjeunna ngahirupkeun tulang-tulang garing. Kuring ngadangu kecap-kecap anu diucapkeun: ‘Tanpa gerak anu jero ti Roh Allah kana hate, tanpa pangaruh-Na anu maparin kahirupan, bebeneran jadi hurup anu paéh.’” *Review and Herald*, 18 Nopémber 1902.

Taun 1888 nandaan awalna generasi kadua Adventisme, tapi ogé nyadiakeun hiji garis nubuat anu saajar jeung poé-poé panungtungan. Dina 11 Séptémber 2001 Allah mingpin umat anu milih narima yén serangan Islam ka sato galak bumi téh mangrupa kacumponan nubuat, balik deui ka jalan-jalan heubeul. Umat Allah perlu mulang ka permata-permata William Miller sarta meunang pangajaran ngeunaan bebeneran-bebeneran dasar anu ngawengku kacumponan Cilaka kahiji jeung kadua, anu satuluyna netepkeun datangna Cilaka katilu dina mangsa éta. Sanggeus jalma-jalma éta balik deui ka jalan-jalan heubeul éta, maranéhna dipingpin pikeun ningali kasakralan dua papan Habakuk.

Pangbarontakan taun 1863 ngalawan dua loh Habakuk, anu mangrupikeun permata-permata Miller sarta ogé pondasi Adventisme, ngalambangkeun hiji pangbarontakan anu diulang deui dina 11 Séptémber 2001; sabab sakali deui kapamingpinan Adventisme Laodikia dibéré kasempetan pikeun ngajaga permata-permata Miller, atawa nampik éta. Kaopat generasi Adventisme anu digambarkeun dina Yehezkiel dalapan, ogé ngagambarkeun pangbarontakan Adventisme Laodikia dina 11 Séptémber 2001.

Urang baris neruskeun ngidentifikasi generasi kadua Adventisme Laodikea dina artikel salajengna.

“Allah nyiptakeun manusa kalayan rasa kanyaah anu sanggup nangkep kanyataan-kanyataan langgeng. Rasa kanyaah ieu kuduna dijaga tetep murni jeung suci, leupas tina sagala

kadunyaan. Tapi manusa geus miceun kalanggengan tina itungan hirupna. Allah, Alfa jeung Omega, nu awal jeung nu ahir, Anu nyekel dina pangreksana takdir unggal jiwa, geus dipopohokeun. Ku nganggap dirina sorangan gagah dina pangaweruh, manusa geus ngarendahkeun dirina ka tingkat panghandapna dina paningal Allah.”

“Pikiran manusa geus jadi kadunyaan. Gantina ngébréhkeun tapak katuhanan, éta malah ngébréhkeun tapak kamanusaan. Dina rohangan- rohanganana katingali gambaran bumi. Laku lampah nu ngahinakeun anu ngajalma dina mangsa Nuh, nepi ka nempatkeun pangeusi jaman éta saluareun harepan kasalametan, katingali deui kiwari.” Signs of the Times, December 18, 1901.